

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ Β' ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΕΙΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΘΡΕΑ*

ΕΝΑΣ ΒΩΜΟΣ! ΤΗΣ ΛΕΥΤΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΙΜΗΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ! ΚΑΙ ΠΑΝΩ Σ' ΑΥΤΟΝ ΟΙ ΠΑΝΤΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΘΥΣΙΑ!

ΠΕΤΡΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ

Φίλοι σύνεδροι,

Συγκροτούμε σήμερα το Β' Παγκύπριο Συνέδριό μας ύστερα από 4 περίπου χρόνια — συγκεκριμένα 3 χρόνια και 9 μήνες — ύστερα από το μεγαλειώδες Α' Παγκύπριο Συνέδριο του σωματείου μας που συγκροτήθηκε την Κυριακή 24.8.1975 στον κινηματογράφο «Μιμόζα» Λευκωσίας και που ήταν το πιο οργανωμένο και πιο μαζικό συνέδριο που συγκρότησε ως τότε προσφυγικό σωματείο του νησιού μας. Το Συμβούλιο του σωματείου «Ελεύθερη Κυθρέα» αποφάσισε να συγκαλέσει το σημερινό συνέδριο, το Β' Παγκύπριο συνέδριο του σωματείου, ύστερα από τις πολιτικές εξελίξεις που διαγράφονται στον πολιτικό ορίζοντα του νησιού και οι οποίες μπορεί να σημαδέψουν οριστικά και άνεξίτηλα την ιστορική μοίρα του νησιού μας.

Έτσι θεωρήσαμε καθήκον μας να απευθυνθούμε προς τους κατοίκους της περιοχής και να τους καλέσουμε σε παγκύπριο συνέδριο για να μελετηθούν οι πολιτικές εξελίξεις οι τρέχουσες και να ληφθούν οι αναγκαίες αποφάσεις. Έπομένως θα κάνουμε απλή αναφορά στις γενικές δραστηριότητες του σωματείου στο μεσοδιάστημα που διάβηκε μεταξύ του Α' και Β' Παγκυπρίου συνεδρίου, για να δούμε το πολιτικό θέμα.

1. ΕΚΔΟΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΘΡΕΑ»

Το σωματείο μας, ύστερα από έντατική έρευνα και προβληματισμό, αποφάσισε να προχωρήσει στην έκδοση του τετραμηνιαίου περιοδικού 'Ελεύθερη Κυθρέα. Η έκδοση του περιοδικού άρχισε από το Γενάρη κιόλας του 1978, κι' ήταν το πρώτο στο είδος του περιοδικό που εξέδωθη από τον προσφυγικό κόσμο του νησιού μας. Κανένα

* Η εισηγητική έκθεση στάληκε:

Βιβλιοθήκη Κογκρέσσου ΗΠΑ, Έθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδας, Institute Francais d' Athenes, Γιάννη Κ. Χασιώτη, Σεβέρειος Βιβλιοθήκη — Λευκωσία, Χρυσάνθη Ζιτσαία — Θεσσαλονίκη, Χρήστο Λαμπρινό — Έφημ. «Μακεδονία» Θεσσαλονίκη, Ρούλλα Παπαδημητρίου — Διευθύντρια περιοδικού 'Ελληνίδων Βορείου Ελλάδος — Θεσσαλονίκη, Χρήστο Χειμώνα περιοδικό «Σκιάθος», Σκιάθος, Έλλάς, 'Ακαδημία Αθηνών, Μ. Βουδούρη, Όλλανδία, Βιβλιοθήκη Βουλής Έλλάδας, Γεννάειο Βιβλιοθήκη, Deutsche Forschungsgemeinschaft, 'Ιστορική και Έθνολογική Έταιρεία Έλλάδας, Τατιάνα Μιλιάς, Κυριάκο Ντελόπουλο, Μιχάλη Σταφυλά.

άλλο σωματείο, ούτε και αυτή η Παγκύπρια Έπιτροπή Προσφύγων δέν τόλμησε νά έκδόση περιοδικό, παρά τίς επανειλημένες εισηγήσεις τίς όποίες τούς ύποβάλαμε στό Κεντρικό Συμβούλιο τής Παγκύπριας Έπιτροπής Προσφύγων. Τό πόσο δύσκολο άλλα και πόσο σημαντικό είναι τό γεγονός αυτό, καταφαίνεται από τήν προσπάθεια πην όποία καταβάλλουν όχι μόνο στήν Κύπρο αλλά και στόν έλλαδικό και διεθνή χώρο ανάλογες περιοδικές εκδόσεις. Διεξάγεται ένας δραματικός άγώνας για έπιβίωση και τελικά ή έκδοση αναστέλλεται. Και όμως τό σωματείο μας προχώρησε στήν έκδοση του περιοδικού με αποτέλεσμα μέσα στό 1978 νά σχηματισθεί ένας τόμος από 3 αυτότελείς περιοδικές εκδόσεις πού εξέδόθηκαν κανονικά στό τετράμηνα πού καθορίζονται, με ένα τόμο κάπου 250 σελίδων — 256 για τήν ακρίβεια — πού κάλυψε Ιστορικές, έθνογραφικές, λαογραφικές, πολιτιστικές και άλλες πτυχές και εκφάν-

σεις τής ζωής τής περιοχής μας. Άλλά ταυτόχρονα τό περιοδικό παρουσίασε και τή δραστηριότητα, τήν αγωνιστική διάθεση και τόν παλμό τών ξεριζωμένων, τών 10 χιλιάδων ξεριζωμένων κατοίκων τής περιοχής μας. Πόσο ιερός και πόσο χρήσιμος και πόσο οργανικά άπαραίτητος είναι ό θεσμός τής έκδοσης του περιοδικού είναι στοιχείο τόσο έξόφθαλμο πού τό θεωρώ περιττό νά τό υπογραμμίσω. Άλλωστε οί χαιρετισμοί του Προέδρου τής Δημοκρατίας κ. Κυπριανού, του αρχιεπισκόπου Κύπρου Χρυσόστομου, του αντιπροέδρου τής Έλληνικής κυβερνήσεως κ. Παπακωνσταντίνου, του προσθευτή τής Έλλάδας στήν Κύπρο κ. Δούντα και τά θερμά μηνύματα πού πήραμε αύθόρμητα από κυπριακούς και έλλαδικούς παράγοντες μιλούν από μόνα τους για τή χρησιμότητα του στόχου μας. Άναφέρουμε μερικά από τά μηνύματα αυτά: του ύφυπουργού έσωτερικών κ. Στέλιου Κατσελλή, του προέδρου τής Έλληνικής Έταιρείας κ. Λουκάτου, τής

Ο Πρόεδρος του σωματείου Έλείθερη Κυθρέα κ. Στυλιανού καταθέτει τήν έκθεση δράσης στό Β΄ Παγκύπριο Συνέδριο του Σωματείου.

προέδρου του Συνδέσμου Φιλίας Ελλάς—Κύπρος κ. Χρυσάνθης Ζιτσαίας, του διευθυντή του περιοδικού Θρακικά Χρονικά Στέφανου Ίωαννίδη, του έρευντή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Αθανάσιου Καραθανάση, του Μητροπολίτη Νικαίας Χρυσοστόμου, της συγγραφέως Λίνας Κάσδαγλη και πολλών άλλων που δεν υπάρχει λόγος να τους αναφέρουμε. Έξάλλου κριτικές καλές του περιοδικού μας είχαμε από Κυπρίους και Έλλαδίτες συγγραφείς από τους οποίους αξιολογότερη είναι η κριτική παρουσίαση του περιοδικού μας από το διάσημο κριτικό και λογοτέχνη της μεγάλης ημερήσιας έφημερίδας της Θεσσαλονίκης «Μακεδονία» Χρήστο Λαμπρινό που έξυμνει με άλλεπάλληλα δίσηλα σχόλια του στη σημαντική και σοβαρή αυτή έφημερίδα της ελληνικής συμπατριεύουσας τη δράση του σωματείου μας αλλά και τη χρησιμότητα και την ιερότητα — χρησιμοποιά την ίδια τη λέξη του συγγραφέα — της έκδοσής μας.

Την έκδοση του περιοδικού μας ακολούθησε ένα χρόνο αργότερα και η ανάλογη έκδοση της Αδουλωτής Κερύνειας μια έκδοση που ακολουθεί σε πολλά σημεία της τη δική μας την έκδοση: στο σχήμα, στη συχνότητα και βασικά στο περιεχόμενο.

Με την ευκαιρία θέλω να υπογραμμίσω την ανάγκη όπως όλοι οι κάτοικοι της περιοχής οι όποιοι είναι σε θέση να συγράψουν είτε μια έρευνα, είτε μια μελέτη, είτε ένα χρονικό, είτε και μια απλή ανάμνηση, ένα ποίημα ακόμα, θα εύρουν ανοικτές και φιλόξενες τις στήλες του περιοδικού για καταχώρηση της συνεργασίας τους αυτής. Κάνουμε έκκληση θερμή επίσης σ' όσους διαθέτουν φωτογραφίες της περιοχής να μας τις παραδώσουν για λίγες έστω ώρες, προκειμένου να γίνουν τα αναγκαία κλισέ και να τους επιστραφούν άμεσως μετά χωρίς να υποστούν καμιά φυσική ή τεχνική φθορά. Πόσο πολύτιμο θεωρούμε το υλικό αυτό, το άφραγκό, το φωτογραφικό και άλλο, που βρίσκεται στα χέρια των κατοίκων της περιοχής, το θεωρούμε περιττό να το υπογραμμίσουμε και να το εξάρουμε δεδομένου πως είναι τούτο εξόφθαλμο για όλους τους κατοίκους μας. Για μας κάθε φωτογραφία,

ακόμα και φωτογραφία που απεικονίζει πρόσωπα, είναι ιερή και πολύτιμη, δεδομένου πως δίνει και συνδέει τη μνήμη των κατοίκων με την πατρογονική τους περιοχή, συντηρεί το πνεύμα της ενότητας μαζί με τις πατρογονικές μας ρίζες. Αποτελούν οι φωτογραφίες αυτές, έπαναλαμβάνω, συνέχεια της παράδοσης και ενότητας με την πατρογονική περιοχή. Μια άλλη προσπάθεια που πρέπει να καταβληθεί είναι η ευρύτερη διάδοση του περιοδικού και όφειλω από του βήματος αυτού να εξάρω το ενδιαφέρον που έχει αναπτυχθεί και έχει έκδηλωθεί από τους κατοίκους της περιοχής μας. Οι συνδρομητές του περιοδικού άρχονται ήδη σε αρκετές εκατοντάδες — ο πρώτος κατάλογος δημοσιεύθηκε στο πρώτο κιόλας τεύχος του περιοδικού — ενώ για το νέο χρόνο προγραμματίζουμε τη δημοσίευση όλων των νέων συνδρομητών του περιοδικού που έχουν έγγραφει μετά από τον πρώτο τόμο, μετά από το 1978 και θα καταχωρίζουμε επίσης τα όνοματά όσων ανανεώνουν τις συνδρομές τους στο περιοδικό. Με την ευκαιρία όφειλω να πω πως το περιοδικό άποστέλλεται σε δεκάδες βιβλιοθήκες του έξωτερικού, πάρα πολλά έπιστημονικά ιδρύματα και άσχισε ήδη να δημιουργεί τη δική του προσωπική παράδοση. Χαίρομαι ιδιαίτερα γιατί το περιοδικό αυτό από το πρώτο κιόλας έτος της έκδοσής του μπόρεσε και εκτιμήθηκε, μπόρεσε και ανάπτυξε τη δική του ταμειακή κατάσταση και ο αριθμός των συνδρομητών του έφθασε — αν δεν ξεπέρασε κιόλας — τους συνδρομητές του «Κυπριακού Λόγου», ενός περιοδικού που έχω την τιμή να προίσταμαι και που από ένδεκα ήδη χρόνια συνεχίζει άδιάλειπτα την έκδοσή του. Έτσι είναι συγκινητικό να βλέπει κανένας τους ξεριζωμένους συμπολίτες να ανταποκρίνονται στην έκκλησή μας αυτή και να προσπαθούν να διευρύνουν τον κύκλο του άναγνωστικού κοινού του περιοδικού μας.

Με την ευκαιρία κάνουμε έκκληση στους συμπολίτες να διευρύνουν ακόμα παραπάνω όχι μόνο μεταξύ των κατοίκων της περιοχής — που σ' αυτούς βασικά είναι που άπευθύνεται το περιοδικό — μα και στους κατοίκους των άλλων ελεύθερων περιοχών του νησιού μας, έτσι που να γίνουν

κι' αὐτοὶ κοινωνοὶ τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ, τοῦ πολιτικοῦ καὶ πνευματικοῦ χαρακτήρα καὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἀγώνα μας ἀφ' ἑνὸς καὶ γιὰ νὰ γίνουν παράλληλα συνεργοὶ στὸν ἀγώνα μας καὶ οἱ συμπαραστάτες μας στὸ δράμα μας καὶ στὴν προσπάθειά μας νὰ ἐπιστρέψουμε στὶς πατριωτικὲς ἐστίες.

Ἄλλωστε δὲν πρόκειται νὰ ὑποστοῦν καμμιά οὐσιαστικὴ ἀφαίμαξη, δεδομένου πὼς μὲ τὴ 1 λίρα τὸ χρόνο πού καταβάλλουν σὰν τίμημα συνδρομῆς στὸ περιοδικό, θὰ σχηματίζουν ἕνα ἐτήσιο τόμο ἀπὸ 200, 300 καὶ 400 ἴσως κάποτε σελίδες, πού στὴν τελευταία ἀνάλυση ἀποτελεῖ ἕνα οὐσιαστικὸ ἀπόκτημα. Ἀπὸ κάθε λοιπὸν ἀποψη κι' ἂν κρίνουμε τὸ περιοδικό, σὰν περιοδικό πού σώζει καὶ συντηρεῖ τὴν παράδοση, σὰν ἀγωνιστικὸ θῆμα, σὰν περιοδικό στὸ ὁποῖο προβάλλονται ὅλες οἱ θέσεις καὶ οἱ δραστηριότητες τοῦ σωματείου καὶ τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς στὴν προσφυγιά — ὅπως εἶναι ἡ δράση τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου καὶ οἱ ἄλλες του ἐκφάνσεις καὶ δραστηριότητες — ἀποτελεῖ τοῦτο μὴ ὄσα μὲσα στὴν πνευματικὴ Σαχάρα πού κατακαλύπτει σχεδὸν ὁλόκληρο τὸν κυπριακὸ χῶρο.

2. ΕΚΘΕΣΗ ΤΕΡΡΑΚΟΤΩΝ ΚΥΘΡΕΑΣ

*Ὑστερα ἀπὸ εἰσήγησιν τοῦ ὀμιλοῦντος τὸ διοικητικὸ συμβούλιον τοῦ σωματείου διοργάνωσε στὶς 28 Ἰανουαρίου 1977 στὸ ἴδρυμα τοῦ Κυπριακοῦ Ἱστορικοῦ Μουσείου καὶ Ἀρχεῖου ἐκθεσὴ τερρακώτων τῆς περιοχῆς Κυθρέας. Ἡ ἐκθεσὴ τερρακώτων πού ἐγίνε — καὶ πού βασικὰ προέρχονταν ἀπὸ τὴ συλλογὴ τοῦ ὀμιλοῦντος — ἀποτελεῖτο ἀπὸ 300 περίπου ἐκθέματα τερρακώτων βασικὰ καὶ μπουέκρο τῆς περιοχῆς Κυθρέας, γεγονός πού σχολιάστηκε πολὺ εὐμενῶς ἀπὸ τὴν πολιτιστικὴ καὶ πνευματικὴ ἡγεσία τοῦ τόπου. Στὸ σχετικὸ βιβλίον ἐπισκεπτῶν πού ἀνοίχθηκε καθὼς καὶ στὴ σχετικὴ ἀρθρογραφία πού ἀκολούθησε ἐξεφράστηκαν εὐμενέστατα σχόλια ἀπὸ πολλοὺς πνευματικούς καὶ πολιτιστικούς παράγοντες. Τὴν ἐκθεσὴ πού ἀνοίξε ὁ προϊστάμενος τῆς μορφωτικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας κ.

Παναγιώτης Χρ. Σέργης παρακολούθησαν, ὅπως ἀνέφερα πρὶο μπροστά, πολλοὶ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν καθὼς καὶ ξένοι μορφωτικοὶ ἀκόλουθοι, μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὅπως γιὰ παράδειγμα ὁ μορφωτικὸς λειτουργὸς τῆς πρεσβείας τῆς Ρουμανίας, μᾶς παρακάλεσαν νὰ τὴ μεταφέρουμε καὶ στὴ Ρουμανία γιὰ ἐκθεσὴ. Οἱ φόβοι ὅμως ἀπὸ τὴ μεταφορά, οἱ κίνδυνοι μερικῆς ἔστω καταστροφῆς ἢ φθορᾶς κατὰ τὴ μεταφορά — δεδομένου πὼς καὶ ἀπὸ τὴν ἀπλή μεταφορὰ μέσα στὴν πόλιν εἶχαμε ἀπώλειες ἀπὸ πλευρᾶς καταστροφῆς καὶ θραύσματος τῶν βάσεων τῶν τερρακώτων — μᾶς ἔκαμε νὰ μὴ δώσουμε συνέχεια στὴν εὐγενικὴ κατὰ τ' ἄλλα αὐτὴ καὶ συγκινητικὴ πρότασιν τῆς πρεσβείας τῆς Ρουμανίας. Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἐκθεσῆς ὅπως προανέφερα οἱ προσκεκλημένοι εἶχαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρακολούθησαν τὴν πολιτιστικὴν μὲς παράδοσιν καὶ κληρονομίαν πού χάνεται μέσῃ στὴν ἀλυσία τῶν αἰῶνων καὶ καλύπτει ἱστορικὴ διαδρομὴ πᾶνω ἀπὸ 5000 χρόνια καὶ πιστοποιεῖ τὸ γεγονός πὼς ἡ κομμόπολιν μὲς ὑπῆρξε ἕνα ἀπὸ τὰ βασικότερα ἂν ὄχι τὸ πρὶο βασικὸ λίκνον τῆς πολιτιστικῆς καὶ τῆς πνευματικῆς ζωῆς σ' αὐτὸν τὸν τόπον. Δὲν εἶναι τυχαῖο τὸ γεγονός πὼς σὲ ἐπιγραφὰς πού βρέθηκαν στὴν περιοχὴ τοῦ Κεφαλὸβρυσου παρουσιάζονται Στωϊκοὶ φιλόσοφοι καὶ ἄλλοι φιλόσοφοι Κυθρεῶτες, γεγονός πού ἴσως σὲ καμμιά ἄλλῃ περίπτωσιν νὰ μὴ ἀπαντᾶται στὸ νησί μὲς.

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἐκθεσῆς τερρακώτων τὸ περιοδικὸ «Κυπριακὸς Λόγος» ἐξέδωσε περιορισμένον ἀριθμὸ ἀναμνηστικῶν μεταλλίων μὲ τὴν ἐνδειξὴν τῆς ἐκθεσῆς καὶ μὲ τὴν παρουσίασιν ἑνὸς μπουέκρο στὴν πρῶτην του ὄμην — στὴν ἐξωτερικὴν —, γεγονός πού ἀπετέλεσε ἀκόμα μιὰ ἐκφράσιν πολιτιστικὴν στὶς πολλὰς πολιτιστικὰς ἐκδηλώσεις καὶ προσπάθειες πού τὸ σωματεῖο μὲς ἀνέλαβε, δεδομένου μάλιστα τοῦ γεγονότος ὅτι πολλὰ ἀπὸ τὰ μέταλλα αὐτὰ ἐστάλησαν τιμητικὰ ἀπὸ μέρους τοῦ περιοδικοῦ σὲ πολλὰ μουσειακὰ ἴδρυματα τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἔχουν καταχωρισθεῖ στὶς βιβλίους τους, ὅπως πιστοποιοῦν οἱ ἐπιστολὰς πού πήραμε σχετικὰ μὲ τὴν προσπάθειαν αὐτὴν.

3. ΕΚΘΕΣΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΥΘΡΕΩΤΩΝ — ΕΚΔΟΣΗ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΝΑΜΝΗΣΤΙ- ΚΗΣ ΣΦΡΑΓΙΔΑΣ ΚΑΙ ΦΑΚΕΛΛΩΝ.

Μέσα στα πλαίσια των προσπαθειών για την πολιτιστική προβολή των επίζώντων κατοίκων της Κυθρέας έστω κι' αν αυτοί βρίσκονται στην έξορία αλλά και δσαν είχαν προσφέρει καλλιτεχνικά κατά τη διάρκεια της ζωής τους στην περιοχή μας, το σωματείο μας όργάνωσε στα 1977 έκθεση ζωγραφικής Κυθρεωτών. Στην έκθεση αυτή το σωματείο μας παρουσίασε έργα ξυλογλυπτικής του αείμνηστου δημάρχου και γιατρού της καιμόπολης μας Δρα Γεωργίου Κυριακού που θαυμάστηκαν ιδιαίτερα για την κομψοτεχνία τους και για την απάρμιλλη σφραγίδα της ωραιότητας με την οποία σφράγισε το έργο του ο αείμνηστος καλλιτέχνης — άνθρωπος και γιατρός της

καιμόπολης μας Δρ Κυριακού. Μαζί με τα έργα του αείμνηστου Κυριακού εκτέθηκαν έργα της Χρυστάλλας Δημητρίου, του Γιάννη Κωνσταντινίδη και του αείμνηστου Κώστα Άδραμιδίδη. Με την εύκαιρία της έκθεσης, που τα έγκαίνια της έκαμε και πάλι ο προϊστάμενος της μορφωτικής υπηρεσίας κ. Παναγιώτης Σέργης στις 10.2.1978 παρουσία του ύπουργού Παιδείας και πολλών άλλων εκπροσώπων των τεχνών και των γραμμάτων, το φιλοτελικό τμήμα του κυπριακού ταχυδρομείου εξέδωσε ειδική αναμνηστική σφραγίδα εις την οποία αναφερόταν ή ένδειξη για τη διοργάνωση της έκθεσης αυτής καθώς και φωτογραφία από το έξαιρετο γλυπτό σε ξύλο του αείμνηστου Κυριακού που παρίστανε την άποτομη της κεφαλής του 'Ιωάννου του Προδρόμου. Προβολή της έκθεσης αυτής έγινε και από της πλευράς του περιοδικού 'Ελεύθερη Κυθρέα που ά-

Μιά άποψη του Β' Παγκ. Συνεδρίου του σωματείου 'Ελεύθερη Κυθρέα, που συγκροτήθηκε την Κυριακή 10.6.1979 στο οίκημα της ΠΟΑΑ στη Λευκωσία. Στην πρώτη σειρά από άριστερά: Παπα Γεώργιος Στυλιανού, Χρήστος Κολοιδός (έπιθεωρητής Φιλολογικών μαθημάτων 'Υπ. Παιδείας) και ο Δήμαρχος Κυθρέας κ. Σάββας Χρηστίδης.

φιέρωσε πολλές σελίδες του στην προβολή και στην αξιοποίηση του έργου της έκθεσως. Το σωματείο με την ευκαιρία αυτή εξέδωσε 6 χιλιάδες αναμνηστικούς φακέλους με τη σφραγίδα την αναμνηστική του ταχυδρομείου και το σλόγκαν το ειδικό που εξέδωσε το φιλοτελικό τμήμα του ταχυδρομείου, αρκετές εκατοντάδες από τους οποίους παραμένουν ακόμα προς διάθεση στα γραφεία του σωματείου. Έτσι μπορεί ο καθένας από τους κατοίκους της περιοχής μας αλλά και οι άλλοι ενδιαφερόμενοι να προμηθευτούν φτάνει, να έμβασουν το πολύ μικρό τίμημα για την αξία του φακέλλου στο Δ.Σ. του σωματείου και που θα τους στείλει τους σχετικούς φακέλλους.

4. ΔΕΞΙΩΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΝΟΜΗ ΤΙΜΗΤΙΚΩΝ ΔΙΠΛΩΜΑΤΩΝ ΣΕ ΑΞΙΩΜΑΤΟΥΧΟΥΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΦΙΛΙΑΣ ΕΛΛΑΣ — ΚΥΠΡΟΣ ΚΑΙ ΣΤΗ ΜΕΡΙΜΝΑ ΠΟΝΤΙΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

Το σωματείο μας εκτιμώντας την πολλαπλή και σύνθετη προσπάθεια την οποία προσωπικά ή πρόεδρος του σωματείου του συνδέσμου Φιλίας Έλλάς—Κύπρος κα Χρυσάνθη Ζιτσαία καθώς και όλο το σωματείο επιτελεί στον αγώνα επιδίωξης του λαού μας με επισκέψεις προσφυγικών καταυλισμών, τη διάθεση αρχικά ρουχισμού και κατόπιν άλλων απαραίτητων χρεωδών στους Κυπρίους ξεριζωμένους αδελφούς μας, καθώς και με τους φιλολογικούς διαγωνισμούς, τους λογοτεχνικούς που προκηρύσσει με την προβολή και τη διαφώτιση του ελληνικού λαού από της τηλεοράσεως, του ραδιοφώνου και του τύπου καθώς και των ξένων πρέσβων που είναι διαπιστευμένοι στην Ελλάδα, αποφάσισε να δεξιωθεί την πρόεδρο καθώς και τα μέλη του Δ.Σ. και άλλα μέλη του συμβουλίου του Συνδέσμου που με την ευκαιρία έκδρομής παρευρίσκονταν στην Κύπρο.

Το σωματείο μας μέσα σε μια συγκινητική τελετή τίμησε με την απονομή τιμητικού διπλώματος τόσο την πρόεδρο του συνδέσμου Φιλίας Έλλάς—Κύπρος όσο και το ίδιο το σωματείο καθώς και το σωματείο

Μερίμνα Ποντίων Κυριών στις 17.11.1978. Στην τελετή, στην οποία παρευρέθησαν επίσης προανέφερα τα μέλη του σωματείου που βρίσκονταν στην Κύπρο με την ευκαιρία επισκέψεώς τους στο νησί μας, είχε την ευκαιρία να παραστεί κι' ο έξοχότατος υπουργός προεδρίας κ. Γεώργιος Ίωαννίδης ο οποίος επέδωσε αυτοπροσώπως τα διπλώματα του σωματείου μέσα σε μια θερμή και ζεστή ατμόσφαιρα ή οποία κατασυκίνησε τους Έλλαδίτες αδελφούς έκδρομείς. Τα αίσθηματά αυτά της συγκίνησής τους διερμήνευσε η διευθύντρια του περιοδικού Έλληνίδων Βορείου Έλλάδος Ρούλα Παπαδημητρίου ή οποία αφιέρωσε ειδικό τεύχος του περιοδικού Έλληνίδων Βορείου Έλλάδος, στην επίσκεψη αυτή του Σωματείου στην Κύπρο, μεγάλο μέρος από το οποίο εκφράζει τη συγκίνηση από την επίσκεψη του σωματείου μας. Με θερμές επιστολές τους τα μέλη των Δ.Σ. των σωματείων Ποντίων Κυριών και του συνδέσμου Φιλίας Έλλάς—Κύπρος εκφράζουν την αγάπη τους και την εκτίμησή τους για την απόδοση αυτή του φόρου τιμής προς το έργο τους.

Το περιοδικό μας στην τρίτη του έκδοση κάλυψε πολύ πλατειά την τελετή αυτή και δημοσίευσε όλες ανεξαιρέτα τις όμιλίες που είχαν γίνει από μέρος της προέδρου του Συνδέσμου Έλλάς—Κύπρος κας Ζιτσαίας, της προέδρου του σωματείου Μερίμνα Ποντίων Κυριών κας Μαρινάκη, του υπουργού Προεδρίας κ. Γεωργίου Ίωαννίδη καθώς και του προέδρου του σωματείου.

5. ΕΠΙΔΟΣΗ ΤΙΜΗΤΙΚΩΝ ΔΙΠΛΩΜΑΤΩΝ ΣΕ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΒΕΛΓΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Το σωματείο μας λίγες μέρες αργότερα μέσα σε μια συγκινητική και θερμή τελετή επέδωσε τιμητικά διπλώματα στα μέλη της βελγικής επιτροπής αλληλεγγύης προς την Κύπρο κ.κ. Γιανναρίδη και Μπάτεν που βρίσκονταν στο νησί μας με την ευκαιρία διεξαγωγής των εργασιών της παγκόσμιας συνόδου αλληλεγγύης προς την Κύ-

προ. Σε θερμή τελετή που έγινε στη ξενοδοχειακή σχολή στην αίθουσα Μπαροστίνι παρουσία μελών του Διοικητικού μας Συμβουλίου, των τιμωμένων και άρκετων προσκεκλημένων με την ευκαιρία του συνεδρίου στη Λευκωσία, το σωματείο μας επέδωσε τιμητικά διπλώματα μέσω του προέδρου του σωματείου, ενώ ο Γενικός Γραμματέας του σωματείου συνάδελφος Κωστάκης Κυριάκου διάβασε την όμιλία την οποία προγραμματίζε να τους άπευθύνει με την ευκαιρία της επίδοσης των διπλωμάτων έκ μέρους του σωματείου, ο ύφυπουργός έσωτερικών κ. Κατσελλής και ο όποιος λόγω συνεδρίας έκτακτης του ύφυργικου συμβουλίου δεν κατέστη δυνατό να παρραστεί.

Γιά την τελετή αυτή εξέφράσθησαν άρκετά καλά σχόλια έκ μέρους πολλών παρραγόντων, οι όποιοι γνωρίζουν την προσφορά στον άγώνα των κ.κ. Γιαννεριδη και Μπάτεν. Τόσο για την τελετή αυτή καθώς και για άλλες έκδηλώσεις, όπως για την έκθεση τερρακότων, το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου έδωσε άρκετη προβολή. Με την ευκαιρία της έκθεσης τερρακότων, συγκεκριμένα μίλησε από το Ίδρυμα ο Πρόεδρος του σωματείου ενώ στην περίπτωση της επίδοσης των τιμητικών διπλωμάτων το Ρ.Ι.Κ. μετέδωσε εύρύτατη περίληψη της όμιλίας του ύφυπουργού έσωτερικών κ. Στέλιου Κατσελλή, της όμιλίας του προέδρου του σωματείου και άποσπάσματα από τις άπαντήσεις των τιμωμένων ξένων Βέλγων επίσης μιν.

6. ΟΜΑΔΙΚΑ ΕΤΗΣΙΑ ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ ΤΩΝ ΣΦΑΓΙΑΣΘΕΝΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΥΘΡΕΑΣ

Το Δ.Σ. του σωματείου μας πρωποτύπησε σ' άκόμα ένα τομέα. Άποφάσισε να τιμά, συγκεκριμένα μετά την πρώτη Κυριακή μετά τη φοβερή σφαγή που έπακολούθησε στην κοινότητά μας — μετά τη δεύτερη φάση της τουρκικής εισβολής — τους 300 περίπου νεκρούς άγωνιστές και μάρτυρες της περιοχής μας. Έτσι το σωματείο μας διοργάνωσε μέχρι σήμερα 4 όμαδικά μνημόσυνα στην έκκλησία της Πανα-

γίας της Παλλουριώτισσας. Στα 1975 με όμιλητή τον ύπουργό Γεωργίας κ. Γεώργιο Τομπάζο, στα 1976 με όμιλητή τον πρόεδρο του σωματείου, στα 1977 με όμιλητή τον άντιπρόεδρο του σωματείου κ. Χριστόδουλο Πέτσα, και στα 1978 με όμιλητή τον ύφυπουργό έσωτερικών κ. Στέλιο Κατσελλή. Στα όμαδικά αυτά μνημόσυνα έξαιρείται ή θυσία των κατοίκων της περιοχής μας, δίδεται ευκαιρία στους συγγενείς και έκτιμητές της μνήμης τους να παρραστούν και δένει άκόμα πιο πολύ ή μνήμη και ή ψυχική ένότητα των κατοίκων μεταξύ τους, με άποτέλεσμα τη συντήρηση των δεσμών με τη γή μας.

Με την ευκαιρία αυτή το σωματείο μας σ' ένα από τα μνημόσυνα αυτά τίμησε με είδικά τιμητικά μετάλλια τα όποια εξέδωσε τη μνήμη όσων έπετέλεσαν άλλτρούστικες και ήρωϊκές πράξεις. Έτσι συγκεκριμένα τίμησε τη μνήμη της οίκογένειας Άνδρέα Στυλλή Όρφανου, 4 από τα μέλη της όποίας — ο πατέρας, ή μητέρα και ή μιά από τις δυο θυγατέρες, ενώ ένα άλλο μέλος της, ένας έθνοφρουρός είναι άκόμα άγνωσμένος — ούσιαστικά σφαγιαόστηκαν στην προσπάθειά τους να σώσουν Κυπρίους έθνοφρουρούς που είχαν άποκοπεί στην περιοχή μας δίνοντας τους πολιτικές ένδυμασίες για να μπορέσουν να τις μεταλλάξουν με τη στρατιωτική στολή και να σωθούν. Παράλληλα το σωματείο μας τίμησε επ' ευκαιρία του Β' μνημοσύνου το 1976 την άλλτρούστικη ένέργεια του ιερέα της Χαρδακιώτισσας της Κυθρέας Παπακόστα Παπαναστασιού ο όποιος όρμησε μέσα σ' εκείνη τη θύελλα και την καταστροφή που σκορπούσε στην ειρηνική μας κωμόπολη ή τουρκική άεροπορία και άρπαξε τα όστα του Αγίου Δημητρίου με άποτέλεσμα να τα περισώσει και να τα φέρει στις έλεύθερες περιοχές. Τρίτο τιμητικό μετάλλιο επίσης άπένειμε το σωματείο μας στον Μιχαήλ Κυριάκου, ο όποιος σέ μιά παράλληλη ένέργειά του με τον ιερέα της Χαρδακιώτισσας μπόρεσε και περισώσει την εικόνα του Αγίου Δημητρίου μεταφέροντάς την στις έλεύθερες περιοχές. Έξάλλου το σωματείο μας τίμησε επίσης την Πεπέ από το Νέο Χαριό Κυθρέας ή ό-

ποία έσωσε την μικρή Χρυστάλλα Ρωτού, που θρυσκόταν για δυό ή τρείς μέρες μόνη και άπροστάτευτη πάνω στο νεκρό κορμί της μόνας της όταν οι Τούρκοι σφαγείς κατέσφαξαν σ' ένα ομαδικό πογκρόμ πάνω από 10 κατοίκους σ' ένα σπίτι στο οποίο είχαν καταφύγει. Το σωματείο μας θα έξακολουθήσει να έπιτελεί τα έτήσια αυτά μνημόσυνα των σφαιγιασθέντων της περιοχής και ζητά απ' όλους ανεξαίρετα τους κατοίκους να παρέυρίσκονται σ' αυτά για να συντηρείται όπως είπα ή μνήμη των άδικοχαμένων και σφαιγιασθέντων αυτών εκατοντάδων άδελφών μας από τα τουρκικά στρατεύματα εισβολής, μά κι ή άπαίτηση της έπιστροφής στη γη μας.

Μιά άλλη παράλληλη προσπάθεια που μπορεί να γίνει είναι ή έκδοση ενός αναμνηστικού λευκώματος με την ευκαιρία της τέλεσης ενός πολιτικού μνημοσύνου στο οποίο θα περιέχονται σύντομα βιογραφικά στοιχεία για τον καθένα σφαιγιασθέντα. Φυσικά μέχρι ενός σημείου τούτο μπορεί να γίνει και από των στηλών του περιοδικού αν δεν θέλουμε να προχωρήσουμε προς την κατεύθυνση του λευκώματος. Όμως θα πρέπει πρώτα να συγκεντρωθεί το υλικό.

7. Η ΔΙΔΥΜΟΠΟΙΗΣΗ ΚΥΘΡΕΑΣ ΜΕ ΓΑΛΛΙΚΗ ΚΩΜΟΠΟΛΗ

Μιά ακόμα έξαιρετική εισήγηση που έγινε από μέρος του σωματείου μας και ή οποία σχολιάστηκε ευμενώς από τον τύπο, ήταν ή προσπάθεια ή μάλλον ή πρόταση την οποία υπέβαλε άντιπροσωπεία του Δ. Σ. του σωματείου μας στο Γάλλο πρέσβη κ. Όλιβιέ όταν σε τελευταία έπαφή την οποία είχαμε μαζί του στην γαλλική πρεσβεία και με την ευκαιρία της επίδοσης τιμητικού διπλώματος στο Γάλλο πρέσβη κ. Ζισκάρ Ντ' Έσταίν, την προσφορά ενός έξαιρετου χαρακτηριστικού που παριστάνει τον Άγιο Γεώργιο τον Ποταμίτη εκ μέρος της Χρυστάλλας Δημητρίου στον κ. Όλιβιέ και την υποβολή του υπομνήματος που περιλάμβανε τις θέσεις μας και τις απόψεις μας πάνω στην επίλυση του πολιτικού μας προβλήματος — υποβάλαμε και την εισήγηση για τη διδυμοποίηση της Κυ-

θρέας με μια γαλλική κωμόπολη. Την πολιτιστική σημασία που ένέχει ή πράξη αυτή την άντιλαμβάνεται ο καθένας σας γιατί αν κι' άλλα προσφυγικά προπαντός χωριά και κωμοπόλεις του νησιού μας αποφασίσουν τη διδυμοποίησή τους με μια άντίστοιχη δυτικοευρωπαϊκή ή ανατολικοευρωπαϊκή πόλη ή κωμόπολη, τότε άντιλαμβάνεσθε πόσο πολιτικά αλλά και ψυχικά και συναισθηματικά και πολιτιστικά είναι που δένονται οι κάτοικοι των περιοχών των ευρωπαϊκών αυτών πόλεων με τη σκλαβωμένη μας Βόρεια Κύπρο. Με την ίδια ευκαιρία πρέπει να πώ πως και άλλες κοινότητες της περιοχής μας, όπως είναι το Παλαίκουθρο, το Νέο Χωριό, ή Βώνη και άλλες μπορούν να διδυμοποιηθούν και με γαλλικές, άγγλικές, έλβετικές, έλληνικές και άλλες κωμοπόλεις της Ευρώπης. Έξάλλου ή διδυμοποίηση μιας κοινότητας μπορεί να ακολουθήσει και άντίστοιχη ένέργεια και με άλλη ευρωπαϊκή πόλη. Με άλλα λόγια μια πόλη, μια κοινότητα, μπορεί να διδυμοποιηθεί με πολλές κοινότητες του έξωτερικού — με μια έν πάση περιπτώσει σε κάθε χώρα — αλλά και με πολλές ευρωπαϊκές κοινότητες. Έξακολουθώ να πιστεύω πως προς την κατεύθυνση αυτή πρέπει να κινηθεί ή Παγκύπρια Έπιτροπή Προσφύγων, συνιστώντας σε κάθε μια από τις ξεριζωμένες κοινότητες του νησιού διδυμοποίηση με μια ανατολική ή δυτική ευρωπαϊκή κοινότητα. Στην προκειμένη περίπτωση υπάρχει ή διδυμοποίηση της κοινότητας του Ίδαλιού με γαλλική κωμόπολη με έξαιρετα όπως πληροφορηθήκαμε — ύστερα από σχετική έπικοινωνία που είχαμε με εκπροσώπους της κοινότητας του Δαλιού — μέχρι της στιγμής αποτελέσματα. Προς την κατεύθυνση αυτή προωθείται ή εισήγηση μας δεδομένου πως, όπως μας απάντησε ο Γάλλος πρέσβης, υποβλήθηκε αρμόδια ή σχετική εισήγηση του σωματείου μας.

8. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΣΕ ΞΕΝΟΥΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΕΣ

Το σωματείο μας μέσα στα πλαίσια των προσπαθειών του για ένημέρωση των ξένων διπλωματικών άποστολών που βρί-

Άκόμα ένα τμήμα από τους συνέδρους του Β' Παγκυπρίου Συνεδρίου του σωματείου 'Ελεύθερη Κυθρέα.

σκονται στο νησί μας πάνω στην ουσία του κυπριακού προβλήματος, απέστειλε μέχρι της στιγμής δεκάδες έγγραφα όσα κανένα απόλύτως άλλο προσφυγικό σωματείο — ούτε ίσως κι' αυτή ή Παγκύπρια 'Επιτροπή Προσφύγων — δεν απέστειλε σε ξένες αποστολές. Είναι τούτο κάτι το οποίο πιστώνεται στην προσπάθεια την οποία το σωματείο μας ανάλαβε, ή ενημέρωση δηλαδή των ξένων αποστολών πάνω στην ουσία του κυπριακού προβλήματος. Είναι χαρακτηριστικά όσα ξόσω και έλάχιστα μέχρι της στιγμής έχουν δημοσιευτεί στο περιοδικό μας από πλευράς εγγράφων, γεγονός το οποίο πρόσεξαν πολλοί Έλλαδίτες κριτικοί όπως ο Χρήστος Λαμπρινός, οι οποίοι δημοσίευσαν εύμενέστατα σχόλια για την εξειδικευμένη αυτή προσπάθεια την οποία το σωματείο μας έχει ανάλαβει. Έπαφές με ξένες διπλωματικές αποστολές έχουμε πραγματοποιήσει μέχρι της στιγμής με πολυμελείς αντιπροσωπείες μας προς την κατεύθυνση της πρεσβείας της Μεγάλης Βρετ-

τανίας, της Γαλλίας, της Κούδας, της Κίνας, της Σοβιετικής Ένώσεως και σε άλλες πρεσβείες.

9. ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΗ

Το σωματείο μας έστειλε εκατοντάδες τηλεγραφήματα, υπομνήματα και εκθέσεις προς το Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ, την 'Επιτροπή των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Εύρώπης, τον Διεθνή Έρυθρο Σταυρό και τη διεθνή επιτροπή νομικών, σε μια δραματική προσπάθειά της να ενημερώσει όλους αυτούς τους ξένους αντιπροσώπους, τις ξένες επιτροπές, πάνω στην ανθρωπιστική πλευρά που περιέχει το κυπριακό πρόβλημα. Από τη δική μας άλλωστε προσπάθεια, από την προσπάθεια διασώσεως των εγκλωβισμένων συμπατριωτών μας στην έκκλησία της Βώνης είναι ουσιαστικά που προέκυψε ή Παγκύπρια 'Επιτροπή Έγκλωβισμένων, ή οποία υπό την προεδρία του όμιλούντος, αγωνίστηκε για

5 περίπου χρόνια συνεχώς και αδιάλειπτα για την απάμβλυνση της δυστυχίας των τραγικών αυτών συμπατριωτών μας, για τη διεθνή προβολή και καταγγελία των όμοιότητων που διέπραξαν τα τουρκικά στρατεύματα εισβολής. Στην προσπάθεια διασώσεως των έγκλωβισμένων συμπατριωτών μας στη Βόνη άφιερώσαμε πάρα πολλές δυνάμεις και αναλάβαμε πολλούς άγωνες με αποτέλεσμα να επιτύχουμε την έγκαιρη — και όλοι σας αντιλαμβάνεστε τη σημασία της λέξεως — περίπτωση των κρατουμένων γυναικών — απελευθέρωσή τους, χωρίς ούσιαστικές και σημαντικές απώλειες πλὴν της ομαδικής εκτέλεσως τῶν 7 συμπατριωτών μας που ἀπήχθησαν και ένδεχομένως ἐξετελέσθησαν ἀπὸ τὰ τουρκικά στρατεύματα εισβολής, γεγονός που συνέβηκε στις πρώτες μέρες του έγκλωβισμού τους. Όμως οί ομαδικές εκτελέσεις θά ἦταν ἀπέιρας περισσότερες ἂν δὲν κινητοποιούμασταν έγκαιρα πρώτοι ἀπ' ὄλην τὴν Κύπρο με τηλεγραφήματα και εκκλήσεις μας στὸ Διεθνή Έρυθρὸ Σταυρὸ και στὸ Γενικὸ Γραμματεία του Ο.Η.Ε. και σ' ἄλλους διεθνείς οργανισμούς για να διασώσουμε τούς έγκλωβισμένους αὐτοὺς συμπατριώτες μας.

Μέσα στα πλαίσια τῶν ἐπιτυχιῶν μας αὐτῶν πρέπει να πιστωθεῖ και ἡ προσπάθεια που αναλάβαμε μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν ἀδελφῶν Λιασῆ οί ὁποιοί ὄταν ἐπέζησαν κάτω ἀπὸ ἀσύλληπτες και ἀδιανόητες — με τὴν παρέμβαση κάποιου θαύματος θά ἔλεγε κανένας — συνθήκες εἶχαν ζήσει κάτω ἀπὸ ἐφιαλτικές συνθήκες στα χέρια τῶν Τούρκων τόσο στὴ Βόνη ὅσο και στὸν τουρκικὸ τομέα τῆς Λευκωσίας καθώς και στὸ νοσοκομείο τῆς Κερύνειας.

Τὸ σωματεῖο μας δὲν περιορίστηκε μόνο στὴν ἐνημέρωση πᾶνω στὴς ὁμοίτητες που διέπραξαν τὰ τουρκικά στρατεύματα εισβολής ἀλλὰ και ἀντέκρουσε πάρα πολλές φορές τὰ τουρκικά ἐπιχειρήματα, τίς τουρκικές θέσεις και ὑποκατέστησε σὲ πολλές περιπτώσεις πρὸ παντὸς τούς πρώτους 6 μήνες τῆς τουρκικής εισβολής — ὄταν πολλά στοιχεία εἶχαν παραλύσει — τὴν

ἐπίσημη πλευρὰ στὸ θέμα αὐτό. Εἶναι ἑκατοντάδες, εἶναι χιλιάδες μᾶλλον οί ἀνακοινώσεις που ἀποτελοῦνε τὸ ὕλικὸ που βρίσκεται στα χέρια του σωματείου και ἔχουν κατατεθεῖ σὲ 10 τουλάχιστον διβλιόθηκες του ἐξωτερικού, που συνιστοῦν τὴ δράση του σωματείου και που ἀποδεικνύουν πᾶς τὸ σωματεῖο μας ἐπιτέλεσε στὸ διαφωτιστικὸ τουλάχιστο τομέα, ἔργο που κανένα ἀπολύτως σωματεῖο δὲν ἔχει να ἐπιτελέσει στὸν τομέα τοῦτο.

10. ΜΑΥΡΗ ΒΙΒΛΟΣ

Τὸ σωματεῖο μας συνέβαλε ἐνεργὰ και ἐμπρακτα στὴ διάδοση τῆς Μαύρης Βίβλου, τὴν ὁποία ὁ ὁμιλῶν ἐξέδωσε μαζί με τὴν Παγκύπρια Ἐπιτροπὴ Έγκλωβισμένων, τὸν Κυπριακὸ Λόγο και σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις τὴν ΠΟΑΑ. Καί ἔτσι ἡ Μαύρη Βίβλος ἔγινε με τὰ ἔξι τῆς τεύχη ἓνα ἱστορικὸ ντοκουμέντο τὸ ὁποῖο στὸ διηρηκὲς θά καταμαρτυρεῖ και θά προβάλει τὸ δρᾶμα του λαοῦ μας, ἀπὸ τὴ συνεχισμένη παρουσία τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων εισβολής, που ἐπιδόθησαν σ' ἓνα δρῆγο σφαγῶν και διώξεων σὲ βάρος του ἀτυχοῦς αὐτοῦ λαοῦ.

Ἐξᾶλλου τὸ σωματεῖο μας συγκάλεσε δημοσιογραφική διάσκεψη με τὴν ἔκδοση τῆς ἔκτης Μαύρης Βίβλου στὴν ὁποία παρέστη μεγάλος ἀριθμὸς δημοσιογράφων, τὰ μέλη του Δ.Σ., ὁ πρέσβυς τῆς Κούβας στὴν Κύπρο κ. Γκόλτε, οί συγγενεῖς τῆς Ἀντρούλας Χριστοδούλου ἀπὸ τὴν Ταύρου ἡ ὁποία δολοφονήθηκε ἀπὸ τούς Τούρκους ἐν ψυχρῶ στὴν προσπάθειά της να ἀποφύγει τὸ βιασμὸ ἀπὸ μέρους τους, κ.ἄ. Τὸ βιβλίο εἶχε συγκλονιστικὴ ἀπήχηση στὸν κυπριακὸ και στὸν ὑπόλοιπο ἐλεύθερο ἑλληνισμό.

Δυὸ ἐξᾶλλου ἀπὸ τὰ ἔξι τεύχη τῆς Μαύρης Βίβλου, τὸ πρῶτο και τὸ δεύτερο, εἶναι ἀφιερωμένα σὲ σφαγές που διέπραξαν τὰ τουρκικά στρατεύματα εισβολής στὸ Παλαίκυθρο. Τὸ στίγμα ὅμως τῶν ὁμοιότητων που διέπραξαν τὰ τουρκικά στρατεύματα εισβολής στὴν Κύπρο δὲν ἐξαντλεῖται με τίς ἔξι ἐκδόσεις που ἔχου-

με ήδη έκδοσει. Θα εξαντληθεί όταν εκδοθούν άλλες 300 περίπου εκδόσεις που προγραμματίζουμε να εκδώσουμε αν μας παρασχεθεί ο απαιτούμενος καιρός, οι αναγκαίες προϋποθέσεις και η υγεία. Μέσα στα πλαίσια των προσπαθειών για την καταγγελία των τουρκικών αμοτήτων είναι και το γεγονός της παρουσίας του δμ. λούντος υπό την ιδιότητα του σάν προέδρου της Παγκύπριας Έπιτροπής Έγκλωβισμένων ο οποίος κλήθηκε από την κυπριακή κυβέρνηση σαν ένας από τους έξι, αν δεν κάνω λάθος, έπαινονους μάρτυρες ο οποίος κατέθεσε μπροστά στο κλιμάκιο της Έπιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Εύρώπης που κατέβηκε στην Κύπρο για να συγκεντρώσει στοιχεία από τις τουρκικές αμοότητες. Όταν σέ είκοσι περίπου μέρες δημοσιευθεί αυτή ή κολοσσισία έκδοση — καταπέλτης σέ βάρος της Τουρκίας με τις αυθεντικές μας μαρτυρίες — θα αποτελέσει ένα αδιάψευστο ιστορικό γεγονός που θα παραμείνει στίγμα ανεξίτηλο διεθνές σέ βάρος της τουρκικής πλευράς.

Στις 30 Ιουνίου όπως γνωρίζετε θα εκδοθεί ή επίσημη έκθεση του συμβουλίου της Εύρώπης με τις καταθέσεις και τό περιεχόμενο των μαρτυριών μας σέ βάρος των τουρκικών στρατευμάτων εισβολής. Ένα μεγάλο μέρος από την κατάθεση του δμ. λούντος — ο οποίος επαναλαμβάνω κλήθηκε με την ιδιότητά του σαν πρόεδρου της Παγκύπριας Έπιτροπής Έγκλωβισμένων — αναφερόταν στις αμοότητες που διέπραξαν τά τουρκικά στρατεύματα εισβολής στην περιοχή μας: Καταγγείλαμε τις δολοφονίες συγκεκριμένα στην Κυθρέα και στο Νέο Χωριό, στη Βάνη, στο Έξω Μετόχι, την πληροφορία που έχουμε για την αποτέφρωση 30 περίπου στρατιωτών στο Παλαίκυθρο στά καμίνια του Παλαίκυθρου, καταγγείλαμε με ένυπόγραφη κατάθεση έθνοφρουρού τή σφαγή έν ψυχρώ από τουρκικά τάκς άλλων 30 στρατιωτών στο Παλαίκυθρο που παραδόθηκαν στά τουρκικά στρατεύματα και που είχε διεθνή άπήχηση και προκάλεσε διεθνή συγκλονισμό, τή δολοφονία 17 γυναικοπαίδων στά

σπίτια του Σουτουρη στο Παλαίκυθρο, τους βασισμούς που διέπραξαν τά τουρκικά στρατεύματα εισβολής και άλλα συγκλονιστικά στοιχεία και γεγονότα που διαδραματίστηκαν δυστυχώς στην περιοχή μας.

Επαναλαμβάνω όμως άλλη μιά φορά πώς τά στοιχεία αυτά πρέπει να προβληθούν συστηματικά. Ίσως τό Μουσείο Άγώνος, στο οποίο είχα την ευκαιρία πριν από λίγες μέρες να άποσπασθώ, αναλάβει πιο συστηματικά προβολή αυτών των αμοτήτων πάνω σέ οργανωμένη βάση.

II. ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Σύμφωνα με τις ένδείξεις που έχουμε προωθείται σχέδιο λύσης που προνοεί την έπιστροφή της Άμμοχώστου, αν όχι και του Μόρφου στις ελεύθερες περιοχές του νησιού μας. Τό σωματείο μας πιστεύει πώς αν ή έπιστροφή των πατρογονικών αυτών έδαφών μας γίνεται χωρίς όρους, χωρίς δηλαδή την πολυθρόλητη προσπάθεια Άμμοχωστοποίησης του προβλήματός μας, έμεις δεχόμαστε άσμένως και χαιρετίζουμε την κίνηση. Όμως, όπως πολλές φορές στο παρελθόν διακηρύξαμε, δεν θα δεχτούμε λύση που να στερεί τό αναφαίρετο δικαίωμα έπιστροφής όλων άνεξαίρετα των προσφύγων στά σπίτια τους όπως σαφώς για τό θέμα αυτό διαλαμβάνουν οι επανειλημμένες αποφάσεις και τά ψηφίσματα του Ο.Η.Ε.

Ήδη με την προκαταρκτική διαδικαστική συμφωνία που έπιτεύχθηκε μεταξύ Κυπριανού — Ντενκτάς και του άποτελεί ένα βήμα, μιά σημαντική και συγκεκριμένη συμφωνία, που πρέπει ή έλληνική πλευρά να την επικαλείται πάντα, σαν δεδομένο, σαν ένα *terminus post quem*, μετά και από τό όποιο θα πρέπει να έκκινούν οι μελλοντικές διαπραγματευτικές βάσεις, διασφαλίζεται τό δικαίωμα της έπιστροφής όλων των προσφύγων στά σπίτια τους, μιά και στή συμφωνία γίνεται σαφής άναφορά στην ισχύ των αποφάσεων του Ο.Η.Ε.

Ή κυπριακή κυβέρνηση, μέσω του Προέδρου της κ. Κυπριανού επανειλημμέ-